

технологій під час навчання технологій створює умови для підвищення ефективності освітнього процесу, сприяє високому інтелектуальному розвитку учнів, забезпечує оволодіння навичками саморозвитку особистості, здатності мислити й творити.

Список використаних джерел:

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навчально-методичний посібник (пробне видання) / За заг. ред. О.М. Коберника, Г.В. Терещука. Тернопіль - Умань, 2007. 208 с.
2. Кадемія М.Ю., Сисоєва О.А. Інтерактивні засоби навчання: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Планер», 2010. 217 с.
3. Козяр М.М., Кузик А.Д. Застосування мультимедійних телекомунікаційних технологій у навчально-виховному процесі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Київ-Вінниця, 2006. Вип. 10. С. 340-345.
4. Михальчук О.І., Гаркушевський В.С., Цвілик С.Д. Застосування інтерактивних мультимедійних технологій у профільному навчанні обробки деревини учнів старшої школи. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць / О.В. Марущак (гол.) та ін. В.: ПП Балюк І.Б., 2019. Вип. 2. С. 30-35.
5. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках виробничого навчання: теорія і методика: монографія / В.В. Бербец, Н.В. Дубова, О.М. Коберник та ін.; за заг. ред. О.М. Коберника. К.: Науковий світ, 2003. 292 с.
6. Скільський Д.М. Вивчення художньої обробки деревини в школі. Розвиток творчих здібностей учнів: навчальний посібник. Тернопіль, 2003. 54 с.
7. Ткачук Г.В. Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики: монографія. Умань: Видавець «Сочінський», 2011. 177 с.
8. Iryna Shymkova, Svitlana Tsvilyk, Vitalii Hlukhaniuk, Viktor Solovei, Volodymyr Harkushevskiy USE of Learning management system ILIAS in teaching technologies for intending teachers of secondary and vocational education. *Rezekne: Rezeknes Tehnologiju akademija*. 2021. Vol. V. p. 470-482. <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6313>.
9. Iryna Shymkova, Oksana Marushchak, Svitlana Tsvilyk, Vitaliy Hlukhaniuk, Volodymyr Harkushevskiy. Application of upcycling technology in the project activity of future teachers of labor education and technology. *Environment. Technology. Resources*. Proceedings of the 15 th International Scientific and Practical Conference on June 27 th–28th, 2024. Volume II, I: Rezekne Academy of Technologies, Rezekene, Latvia, 2024. P. 485-492. <https://journals23.rta.lv/index.php/ETR/issue/view/212>.
10. Shymkova I., Tsvilyk S., Hlukhaniuk V, Marushchak O. Content modeling and organization of environmental training of the future labor training teacher in higher education institutions. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION*. 17th Proceedings of the International Scientific Conference. Rēzekne: Rēzeknes Tehnolģiju akadēmija. 2023. <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/7129/6078>. <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7129>

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.33>

Марущак О.В., м. Вінниця
Мординська Є.С., м. Вінниця
Латуша Р.М., м. Вінниця
e-mail: ksanamar77@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ УМІНЬ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади формування трудових умінь у здобувачів освіти Нової української школи. Зазначено, що формування трудових умінь у НУШ базується на синергії трьох ключових підходів: компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого. Доведено, що практична реалізація компетентнісного та діяльнісного підходів забезпечується застосуванням сучасних освітніх технологій. Провідною інтерактивною технологією визначено проектну діяльність. Необхідною умовою ефективності освітнього процесу є імплементація цифрових технологій. Особлива увага приділяється обґрунтуванню ефективності гібридної моделі навчання, яка передбачає інтеграцію швидкості візуалізації, що надається цифровими інструментами, з незамінним тактильним досвідом і навичками роботи з обладнанням у навчальній майстерні. Розглянуто значущість STEM/STEAM-інтеграції з природничою та математичною освітніми галузями як засобу розвитку системного технічного мислення та креативності.

Ключові слова: трудові уміння, Нова українська школа, компетентнісний підхід, діяльнісний підхід, особистісно орієнтований підхід, освітня галузь «Технології», проектно-технологічна компетентність, підприємницька компетентність, 3D-моделювання, STEM-інтеграція.

Abstract. The article substantiates the theoretical and methodological principles of the formation of labor skills in students of the New Ukrainian School. It is noted that the formation of labor skills in the NUS is based on the synergy of three key approaches: competency-based, activity-based, and personality-oriented. It is proven that the practical implementation of the competency-based and activity-based approaches is ensured by the use of modern educational technologies. The leading interactive technology is defined as project activity, which contributes to the combination of theoretical knowledge with the practical implementation of the idea. A necessary condition for the effectiveness of the educational process is the implementation of digital technologies. Special attention is paid to substantiating the effectiveness of the hybrid learning model, which involves the integration of the speed of visualization provided by digital tools with indispensable tactile experience and skills in working with equipment in the training workshop. The significance of STEM/STEAM integration with science and mathematics educational fields as a means of developing systemic technical thinking and creativity is examined.

Keywords: labor skills, New Ukrainian School, competency-based approach, activity-based approach, personality-oriented approach, educational branch «Technologies», design and technological competence, entrepreneurial competence, 3D modeling, STEM integration.

У сучасних умовах глобалізації та прискореного технологічного прогресу реформування національної системи освіти набуває стратегічного значення. Перехід України до моделі Нової української школи (НУШ) спрямований на відхід від знанневої парадигми на користь компетентнісної, що закріплено у Законах України «Про освіту» та Державному стандарті базової середньої освіти [5]. Головною вимогою до випускника сучасної школи є не просто володіння теоретичними знаннями, а здатність до швидкої адаптації, творчого мислення та застосування набутих умінь у реальному житті.

У цьому контексті навчальний предмет «Технології» перетворюється з традиційного трудового навчання на потужний чинник розвитку особистості, що сприяє формуванню практичних і соціальних навичок, необхідних в умовах сучасного ринку праці [21]. Мета викладання технологій у НУШ полягає у формуванні компетентної, творчої та соціально активної особистості, яка здатна самостійно приймати рішення, планувати діяльність й ефективно

застосовувати знання у життєвих ситуаціях. Це вимагає наукового обґрунтування методичних основ і вивчення обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом.

Формування трудових умінь у НУШ базується на системі взаємопов'язаних підходів, які забезпечують системність і практичну спрямованість освітнього процесу. Ключовими серед них є компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи.

Одним з провідних напрямів є компетентнісний підхід, який передбачає не лише оволодіння технічними прийомами, а й розвиток здатності застосовувати їх у реальному житті. У Державному стандарті базової середньої освіти для 5-9 класів освітня галузь «Технології» має потужний компетентнісний потенціал, у контексті якого основною є проектно-технологічна компетентність. Ця компетентність реалізується через обов'язкові загальні результати навчання, такі як «Створюємо та втілюємо технологічні рішення» та «Досліджуємо технологічні процеси» [5]. У процесі технологічної діяльності здобувач освіти має навчитися працювати в команді, організовувати власну діяльність, здійснювати самооцінку результатів своєї праці. Таким чином, трудові уміння набувають характеру життєвих компетентностей.

Окрім проектно-технологічної, освітня галузь формує й інші важливі ключові компетентності, зокрема, соціальну та громадянську компетентності, які розвиваються в процесі продуктивної співпраці в групі та чіткого розподілу ролей під час виконання спільних проектів.

Водночас важливою є інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає здатність учня здобувати та критично осмислювати інформацію з різних (друкованих, аудіовізуальних, цифрових) джерел і використовувати її для творчого самовираження. Залучення онлайн-ресурсів, віртуальних конструкторів, програм для 3D-моделювання, електронних майстер-класів суттєво розширює можливості уроків. Такі засоби не лише роблять навчання сучасним і цікавим, а й формують у здобувачів освіти інформаційну грамотність, що є необхідною умовою життя у цифровому суспільстві.

Компетентнісне навчання має чітку практичну мету, а саме – підготувати здобувачів освіти, які будуть успішними, конкурентними та цінними на ринку праці. Це свідчить про те, що трудові уміння не можуть бути лише ремеслом. Вони обов'язково мають інтегруватися в елементи підприємницької компетентності, що вимагає від учня не простого виготовлення виробу (наприклад, модель або макет), а проведення попереднього аналізу його потенційної ринкової цінності, життєздатності та цільової аудиторії, і виходить за рамки традиційного трудового навчання.

Діяльнісний підхід є вирішальним для якісного формування саме умінь, на відміну від пасивного засвоєння знань. Його реалізація передбачає активну участь здобувачів освіти у практичній діяльності, експериментуванні та виконанні дослідницьких і творчих завдань. У цій моделі вчитель виступає не як джерело інформації, а як наставник, фасилітатор і партнер у процесі пізнання [9].

Структура навчального процесу, успадкована від попередньої школи, часто є нерелевантною у сучасному середовищі, якщо вона фокусується виключно на адміністративних функціях передачі знань. Сучасна система розвитку особистості має концентруватися на триєдності процесів: навчання, розвиток і виховання [9]. Ефективна реалізація діяльнісного підходу вимагає створення таких навчальних ситуацій, де здобувачі освіти можуть проявити ініціативу, випробувати різні способи розв'язання проблеми та провести якісну самооцінку.

Прикладом практичного впровадження діяльнісного підходу є забезпечення принципу наступності між ланками освіти. Трудове загартування, набуте учнями в початковій школі (наприклад, розвиток дрібної моторики через арт-корекцію та конструювання [18]), має бути систематично використане у подальшому навчанні в базовій школі, гарантуючи безперервний і системний розвиток навичок.